

SAKSFRAMLEGG

Til:
Programstyret ved Musikkonservatoriet

Møtedato:
19.10.2016

Sak:

Om fordeling av undervisningsressurser til hovedinstrument, klasse/gruppe og kammermusikk

Innstilling til vedtak:

Programstyret ber faggrupeleder om å ta saksframlegget med eventuelle merknader opp til diskusjon i seksjonslederråd, med sikte på å utvikle et felles pedagogisk begrunnet utgangspunkt for å planlegge ressursfordeling på området.

Begrunnelse:

Programstyret inviteres med dette til en diskusjon om de faglige og pedagogiske aspekter ved fordelingen av de i overskriften nevnte aspekter ved instrumentalundervisningen. Normal individuell repetisjon og bi-instrument søkes holdt utenfor i denne omgang.

Bakgrunn

Behovet for å ta denne diskusjonen kommer som en følge av at kammermusikk/samspill ble opprettet som eget emne. Dette ble omtalt slik i Programstyresak 03-16:

Det som også oppstår som en utfordring er at gruppe-/klasseundervisning "forsvinner" som egen undervisningsaktivitet. Den ligger inne i kammermusikkemnet, men tildeles ikke en særskilt ressurs.

Den forutsettes som tidligere løst som en del av den samlede instrumentalundervisningsressursen. Ved å gå tilbake til en samlet hovedinstrumentressurs hvorfra det så allokeres ut ressurser til aktivitetene kammermusikk og gruppe-/klasseundervisning, kan man trolig løse disse utfordringene.

Når vi nå arbeider med å slå sammen hovedinstrument- og kammermusikk-/samspillemnene uten å miste fokus på kammermusikk-/samspillsaktiviteten, må vi ikke glemme gruppe-/klasseundervisningen.

Betydningen av gruppe-/klasseundervisning

I 2014 utga Norges Musikkhøgskole rapporten *Gruppeundervisning i instrumentalopplæringen på høyskolenivå* av Bjørg Julsrud Bjøntegård – se:

Utgangspunktet for arbeidet som blir presentert i rapporten er at

”(i)instrumentalundervisning i høyere utdanning har tradisjonelt vært organisert som individuell undervisning i en mesterlærertradisjon. Gruppe-undervisning som en fast del av hovedinstrumentopplæringen har i liten grad vært prøvet ut og evaluert i høyere utdanning”. (s. 3)

Rapporten gir

”en beskrivelse av et prosjekt blant hovedinstrumentlærere ved Norges musikkhøgskole der kombinasjonen individuell undervisning og smågruppeundervisning på ukentlig basis, ble prøvd ut som en fast del av organiseringen av hovedinstrumentopplæringen. Prosjektet ble gjennomført med lærere og studenter på horn, klaver, sang og klarinett. I tillegg hadde flere strykelærere innspill til gruppeundervisningsformen. Målet med prosjektet var å vurdere om en variert organisering av hovedinstrument-undervisningen der studentene tillegges ulike typer ansvar, kan påvirke studentenes opplevelse av egen faglig utvikling”. (Se websideingressen.)

Rapporten konkluderer bl.a. med følgende tilbakemeldinger:

9.4 Tilbakemelding fra studentene – hentet fra sidene 58 og 59

Studentene, uansett instrument, var samstemte og positive i sine tilbakemeldinger på en organiseringsform der individuell undervisning og smågruppeundervisning etableres som faste ukentlige timer. De opplevde at de selv var blitt mer bevisste og reflekterte i forhold til egen utøving og egne prestasjoner gjennom å gi tilbakemeldinger på medstudenters fremføringer. De opplevde at de var blitt tryggere på seg selv som utøvere. De opplevde også det positive i å skulle forholde seg til — og vurdere tilbakemeldinger fra medstudenter, både sammen med — og uten aktiv deltagelse fra lærer.

I tillegg opplevde studentene større åpenhet og trygghet i møte med medstudenter, og de opplevde at de hadde blitt kjent med sine medstudenter på en ny måte. De satte pris på mulighetene for å kunne diskutere felles utfordringer og utviklet en nærhet til medlemmene i gruppen som virket både konstruktiv og støttende.

Mulighetene for flere spillearenaer ble sett som positivt, og studentene opplevde at de ble tryggere i konsertsituasjoner gjennom de ulike utprøvingsarenaene. Hornstudentene ga uttrykk for at de mange utøverarenaene i studiet var en vesentlig årsak til at de opplevde prøvespillsituasjonene som mindre krevende og utfordrende enn tidligere.

Samtidig kom det også signaler om at det kanskje kunne bli litt mye med både enetime, smågruppetime og klassetime i en og samme uke.

9.5 Tilbakemelding fra lærerne – hentet fra sidene 59 og 60

Lærerne gir like positive tilbakemeldinger som studentene. Hornlærer sier at kombinasjonen smågruppe og individuell undervisning er den ideelle organiseringsformen. Hun mener at undervisningen intensiveres gjennom ulike innfallsvinkler. Klaverlærer sier det samme og vektlegger den helhetlige tenkningen som er nødvendig for å bygge opp solide, bevisste og trygge musikere. Sanglærer ser i tillegg det positive i at studentene totalt sett får mer sangundervisning på denne måten. Klarinettlærer trekker frem mulighetene for å møte studentene på ulike måter flere ganger i uken. Han antyder at ukentlige opplegg er ideelt på masternivå, mens for eksempel

månedlige opplegg kan vurderes på bachelornivå. De andre lærerne foreslår ukentlige smågruppeopplegg på alle nivåer. Strykelærerne, som har praktisert ulike gruppeopplegg i form av klassetimer med i underkant av ti studenter, sier noe av det samme. Studentene bygger opp en interesse for hverandre, og de får spilt mye mer. De får erfaring med å ordlegge seg og analysere. De lærer av hverandre, og de lærer å forholde seg positivt til sine medstudenter. Studentene møter dermed undervisningen på hovedinstrument på ulike måter i løpet av en uke. Den individuelle timen er gjerne organisert som et møte mellom lærer og student der lærer har svarene, slik hornlærer uttrykker det. I smågruppetimene gir studentene tilbakemeldingene — av og til med innspill fra lærer, og i klassetimene/mesterklassetimene gir lærer råd, men inviterer ofte også til innspill fra de lyttende medstudentene (Hanken 2008; Creech et al. 2009; Hanken 2011).

Observasjonene og tilbakemeldingene i denne rapporten synes å stemme godt overens med spredte tilbakemeldinger fra vårt eget miljø.

Prinsipielle pedagogiske problemstillinger

Det synes på grunnlag av det ovenfor stående å være rett å legge til rette for en mer systematisk fordeling av de samlede undervisningsressurser til en kombinasjon av hovedinstrumentundervisning, gruppe-/klasseundervisning og kammermusikk/samspill. I denne sammenheng er det også trolig rett å inkludere store ensembler som korps, kor, orkester og storband.

Utfordringen som reiser seg når en skal legge til rette for fordeling av undervisningsressurser til så ulike undervisningsaktiviteter, er hvor detaljert en skal gå til verks. Ønsket om en detaljert fordeling av ressurser kan begrunnes med likebehandling av studenter og ansatte.

Tilbakemeldingene i *Gruppeundervisning i instrumentalopplæringen på høyskolenivå* synes imidlertid i noen grad å peke på at innslaget av de ulike typer undervisningselementer vil variere mellom instrumenttyper. Behovet for gruppe-/klasseundervisning vil også variere med hvor mange studenter en lærer har. I tillegg kommer at en detaljert ressursfordeling for å oppnå likebehandling vil kreve større administrative ressurser både til utregning og kontroll enn vi i dag bruker på denne typen arbeidsoppgaver.

Man kan tenke seg et prinsipielt pedagogisk utgangspunkt hvor det bør være faglærers frihet og ansvar å benytte tilgjengelig tidsressurs på best egnet måte, uten å være bundet til å organisere alt som timeplanlagt undervisning. Ressurs pr student bør derfor fremkomme på arbeidsplan som et antall årstimer, og disponering av ressurs begrunnes og kommuniseres fra faglærer til studenter gjennom semesterplan.

Et annet prinsipielt pedagogisk utgangspunkt kunne være at master- og videreutdanningsstudenter ikke har behov for like stor undervisningsressurs som bachelorstudenter, fordi de må antas å være mer selvstendige.

Et tredje utgangspunkt er at det for mange studenter vil være gunstig med en annerledes vektning av en-til-en-timer, klasse og kammermusikk, og at dagens utgangspunkt i enetime med instrumentallærer ikke er det beste utgangspunktet for å kvalifisere studenter for et liv som utøvende musikere.

Historiske forhold og bakgrunn for ressurstildeling

Historisk sett har ikke alle instrumentgrupper hatt organiserte tilbud om gruppe-/klasseundervisning, selv om tidligere ressurs på 1,33t/2,00t på hovedinstrument har vært tildelt alle instrumentallærerne. Det er dermed grunn til å tro at studentene over år har fått undervisningstilbud av ulik kvalitet og dermed fått ulikt læringsutbytte. Det er ikke undersøkt hvilket grunnlag den enkelte faglærer har basert vurderingen om klasse/ikke-klasse på, og det er derfor naturlig å begynne en prosess der behov for en slik ressurs kartlegges systematisk og begrunnes faglig.

Selv om det har vært slik som beskrevet ovenfor, har det i arbeidsplanene for repetitørene vært innebygd i repetitørressurs pr student til slik aktivitet ved at 0,25t av totalt 1,00t har vært satt av til mer eller mindre fast timeplanlagte klasses timer. Dette synes imidlertid i all hovedsak vært begrenset til utøvende musikkstudenter i klassisk genre. Det har ikke vært mulig å avdekke hvorfor en tilsvarende ressurs ikke er gitt til utøvende studenter i rytmisk genre.

Inntil for få år siden var ressurstildelingen til instrumentalundervisning slik på de ansattes arbeidsplaner:

- Studenter musikkutøving 1.- 3. år + MA: $1,33 \text{ t} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{103,7 \text{ timer pr. student}}$
- Studenter musikkutøving 4. år: $2,00 \text{ timer} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{156 \text{ timer pr. student}}$

Første tall i utregningen var et samlet uttrykk for undervisningsbehovet både til enetimer, klasse og oppfølging av studentens deltakelse i kammermusikk

For repetitørene var utregningen slik:

- Studenter musikkutøving 1. år: $0,50 \text{ timer} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{39 \text{ timer pr. student}}$
- Andre studenter musikkutøving BA og MA: $1,00 \text{ time} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{78 \text{ timer pr. student}}$

For studieåret 2016-2017 er første tall i utregning av tidsressurs til hovedinstrument og repetisjon satt til 0,75, slik at det samsvarer med 45 minutters undervisningsenheter. Tilsvarende utregning er da slik når det gjelder individuell undervisning: Studenter musikkutøving BA + MA: $0,75 \text{ t} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{58 \text{ timer pr. student.}}$

Utover dette kommer at det er satt av ressurser tilsvarende 0,50 t pr. student i kammermusikk/samspill slik: Studenter musikkutøving BA + MA: $0,50 \text{ t} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{39 \text{ timer pr. student.}}$

I tillegg er kammermusikkkoordinatorene tildelt hver tildelt **150 t** på sine arbeidsplaner til koordinering av denne aktiviteten.

Ressurser til kammermusikk og klasse er altså skilt ut, og fremkommer som egne ressurser på den enkeltes arbeidsplan.

Samlet sett er således den enkelte lærer som **både** har individuell hovedinstrumentundervisning **og** kammermusikk/samspill tildelt følgende ressurs: Studenter musikkutøving BA + MA: $1,25 \text{ t} * 26 \text{ uker} * \text{faktor } 3 = \mathbf{97,5 \text{ timer pr. student.}}$

Det er vanskelig å foreta en eksakt beregning av hvor stor undervisningsressurs som ikke er fordelt og som således skulle kunne fordeles til gruppe-/klasseundervisning og større ensembler.

Det man kan gjøre er å legge til grunn at denne ressursen til sammen bør være like stor som kammermusikk/samspillressursen – 0,50 time pr. uke = 39 timer pr. student Den samlede undervisningsressursen ville da bli 1,75 time pr. student pr. uke.

Mulige tiltak

På bakgrunn av historiske forhold og bakgrunn for ressurstildeling, står 2 muligheter frem som logiske for å rette opp skjevheter i dagens praksis:

1. Samme ressurs gis til repetisjon/klasse for alle studenter, med mulig unntak for repetisjon for instrumentgrupper som tradisjonelt sett ofte fyller en akkompagnerende funksjon (tangenter, piano, orgel, klassisk gitar). Instrument som faller utenfor i en slik ordning er klassisk slagverk, el.bass, el.gitar og trommesett, og det er naturlig at de omfattes av samme kompensasjonsordning som tangenter, piano, orgel, klassisk gitar har; ekstra ressurs til aktiviteten «akkompagnement» hos faglærer hovedinstrument.
2. Etablere et nytt felles fundament for å beregne hvordan klasse/repetitøraktivitet skal beregnes og operasjonaliseres.

Orkesterseksjonen har drøftet fordelingen av undervisningsressurs mellom de ulike undervisningsaktivitetene og uttaler:

Orkesterseksjonen ønsker at alle studenter har tilbud om en hel time i hovedinstrument pr. uke. I tillegg ønskes det timeplanfestet tid til klasses timer og kammermusikk. Seksjonen mener at dette må gjenspeiles i arbeidsplanen og foreslår at alle som underviser hovedinstrument på Bachelor får en resurs på 60 minutter (hovedinstrument) + 15 minutter (klasses time) + 15 minutter (kammermusikk) pr. student. Til sammen gir dette en resurs pr. student på 1.5 timer med faktor 3. Hvis noen lærere ikke ønsker kammermusikk (eventuelt klasses time) kan denne ressursen trekkes ut av arbeidsplanen og tillegges en annen lærer.

Kjell Magne Mælen
dekan

—
kjell.magne.maelen@uit.no
77 66 05 63

Jørgen Ytreberg
saksbehandler

—
jorgen.ytreberg@uit.no
77 66 02 83
—

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur